

תמיד טוב להיות בחברת 'הדסים'

אסור להטיל בבגד חמש ציציות, מברכים על אתרוג אחד בלבד ומניחים רק שתי תפילין ולא שלוש, ואילו מההדסים ניתן להוסיף כמה שרוצים. ההדס משול לאדם שמפיץ ריח טוב סביבו, שמאיר פנים ונחמד לכל אחד, ומכאלו אנו רוצים כמה שיותר¹

המוסיף גורע

באמריקה יש ביטוי הגורס: "The more the merrier", "כמה שיותר הרבה"² יותר טוב ויותר שמח". כלומר, כל המוסיף הרי זה משובח וטוב יותר.

ביהדות, לאו דווקא שמקבלים את התובנה הזאת ללא עוררין. כאשר אסתר המלכה שלחה את בקשתה לחכמים "קבעוני לדורות", דהיינו שיציינו את נס ההצלה של פורים כחג לדורות, מספרת הגמרא במסכת מגילה, שהחכמים והנביאים שהיו באותה תקופה לא רצו לשתף פעולה ולמלא את מבוקשה, ואדרבה, הם מצאו את כל התירוצים שבעולם כדי שלא יצטרכו לקבוע את נס פורים לחג.

כך גם בשעה שאסתר ביקשה "כתבוני לדורות", שיכתבו את המגילה ויצרפיה לכתבי הקודש³ חכמים בכלל לא התלהבו מהרעיון הזה. וכמו שמובא (בירושלמי מגילה פ"א ה"ה): "שמונים וחמשה זקנים ומהם שלשים וכמה נביאים היו מצטערין על הדבר הזה, אמרו כתיב אלה המצוות אשר צוה ה' את משה, אלו המצוות שנצטוינו מפי משה, כך אמר לנו משה אין נביא אחר עתיד לחדש לכם דבר מעתה ומרדכי ואסתר מבקשים לחדש לנו דבר?".

חכמי ישראל ידעו שאסור להוסיף על המצוות שהקב"ה ציווה את משה, ואם ישנן שש-מאות ושלוש-עשרה מצוות בתורה, הרי שזהו המנין הסופי ואי אפשר להוסיף עליהן מצוות חדשות. זוהי אפוא הסיבה שחכמים מאוד לא התלהבו מהבקשה של אסתר להוסיף חג נוסף ביהדות.

אבל אסתר היתה המלכה⁴ ולכאורה אז נולד כל הרעיון של מצוות מדרבנן, כמו שכתוב במסכת מגילה (דף י"ד ע"א): "ארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות נתנבאו להם לישראל ולא פחתו ולא הותירו על מה שכתוב בתורה חוץ ממקרא מגילה". הרי שזוהי המצוה הראשונה מדרבנן, שהנביאים הוסיפו מצוה חדשה לגמרי (לא כמו עירובין וידיים, ראה מהרש"א שם).

כך גם בפרטי המצוות עצמם. כידוע יש איסור של "בל תוסיף", לדוגמא: בטלית ישנן ארבע ציציות, אסור לבוא ולהטיל ציצית חמישית נוספת בטלית, משום שאנו מצווים דווקא על ארבע ולא על חמש.

כך גם במצוות התלויות בזמן, אי אפשר להוסיף יום נוסף של חג. האם מכיוון שאנחנו כל כך אוהבים את חג הסוכות לכן נקדים אותו ביום על דעת עצמנו? בוודאי שאסור לעשות זאת. כמו כן בתפילין של ראש ישנן ארבעה פרשיות בתוך הבתים, אסור לנו להוסיף עוד פרשיה לתפילין, וכך הם פני הדברים בכל מצוה ממצוות התורה.

אותו דבר במצוות לולב; האם עולה על הדעת שבנוסף לברכה על הלולב פעם אחת בבוקר, יבוא מישהו ויברך מרוב התלהבות פעם נוספת במשך היום כדי לקיים שוב את המצוה של נטילת לולב? גם בפרטים של המצוה עצמה אסור להוסיף. התורה קבעה שצריכים להיות ארבעת המינים ולא יותר, אנחנו לא יכולים להוסיף מדעתנו מין חמישי בגלל שזה יותר מודרני ועכשווי, אלא דוקא ארבע מינים, הם ואין בלתם. ובארבעת מינים עצמם אסור להוסיף עליהם; אי אפשר לקחת שני לולבים אלא רק לולב אחד, אתרוג אחד שתי ערבות, ותו לא מידי (ראה בכ"ז באנציקלופדיה תלמודית ערך בל תוסיף חלק ג' ע' שכ"ו).

הדסים? כמה שיותר

אבל במצוה זו יש פרט אחד שהוא יוצא מן הכלל הזה: ההדסים. ההלכה אומרת שצריכים להיות לכל הפחות שלוש הדסים, אבל הרשות בידו של כל אחד להוסיף עד כמה שהוא רוצה. מנהג חב"ד שיהיו לפחות שש הדסים, היו תקופות שהרבי הוסיף ללולב שלו 18 הדסים כמנין ח"י, היו שנים שהרבי הוסיף 26 הדסים שזה הגימטרייה של שם ה', ובשנים האחרונות הרבי לקח 36 הדסים א פעמיים ח"י.

כתוב בספרים שישנם כאלו שנוהגים ליטול 68 הדסים כמניין הגימטרייה של המילה "לולב", וכן ישנם כאלו שמוסיפים עד מאה הדסים. אפשר רק יכול לתאר איך נראה לולב שיש בו מאה הדסים? אבל השאלה הכללית היא מדוע דוקא לגבי ההדסים פתאום נשברו כל ההגבלות והרשות נתונה לקחת כמה הדסים שרוצים!?

הרמב"ם אומר שכל עניינם של ההדסים הוא לנוי וליופי, ולכן כמה שיותר הדסים הרי זה מוסיף בנוי מצוה (הל' לולב פ"ז ה"ז).

כיף להיות ליד מענטש

אבל אולי יש לבאר בדרך אפשר: ארבעת המינים מתחלקים לשני סוגים, כמו שהגמרא אומרת (מנחות כ"ז ע"א): "ד' מינין שבלולב, ב' מהן עושין פירות וב' אין עושין פירות", השניים שעושים פירות הם האתרוג והעץ של הלולב שמייצר תמרים, וישנם שני מינים שלא מייצרים פירות א הם ההדס והערבה.

גם בחיינו המציאותיים ניתן לומר לפי החלוקה הזאת שישנם ארבע סוגים של אנשים; ישנם אנשים שהם כמו אתרוג, הם גם נותנים פירות, דהיינו, אנשים פוריים ויצירתיים שיש בכוחם לפעול דברים כבירים בפועל ממש, ובנוסף לכך יש להם ריח טוב. מה המשמעות של הדברים? כמו בגשמיות אדם שיש לו ריח טוב אנשים יכולים לעמוד במחיצתו, אבל אם נודף ממנו ריח רע, הרי שאף אחד לא רוצה

לעמוד בסביבתו [?] כך הם הדברים גם באישיותו הפנימית של האדם; אם הוא אדם נחמד ונוח לבריות, אנשים רוצים להיות סביבו ולהתחבר איתו, אבל אם מדובר באדם קשה ולא נוח [?] הבריות מתרחקים ממנו.

אין הרבה אנשים שאפשר להשוות אותם לאתרוג, אנשים שהם גם נחמדים שנעים לעמוד במחיצתם וגם אנשי מעשה [?] כאלו יש מעטים מאד, ולכן אנו נוטלים רק אתרוג אחד, שכן אין הרבה 'אתרוגים'.

הלולב מסמל אדם בעל מרץ של עשיה פורייה ומבורכת. הוא אכן פועל הרבה ו"נותן פירות", אבל הוא לא אדם שנעים להיות בסביבתו, הוא אינו נוח לבריות, ולכן אף על פי שהוא פועל גדולות ונפלאות, אנשים לא מעוניינים להתחבר אליו, ולכן אסור להוסיף לולב נוסף על הקיים, כי אף אחד לא רוצה יותר מדי אנשים מסוג זה סביבו [?] הערבנות מסמלות את אדם שאינו עושה פירות, הוא לא מייצר כלום וביחד עם זה הוא גם לא מריח טוב, הוא לא כ"כ נחמד [?] כאלו אנחנו לא צריכים הרבה, גם שתיים זה יותר מדי [?]

הדסים לעומת זאת, מסמלים סוג של אדם שאינו מניב פירות, הוא לא פועל יותר מדי בעולם והוא לא איש המעשה, אבל מדובר באדם שיש לו "ריח טוב", נעים להיות בחברתו, הוא שמח, טוב לב, כיף להיות בסביבה שלו.

כל ענינו של חג הסוכות הוא אחדות. כדי ליצור אחדות [?] הדבר החשוב והנחוץ ביותר זהו "ריח טוב"! אף אחד לא מתעניין כמה אתה פועל או עושה בפועל, אנשים רוצים ממך דבר אחד: תהיה 'מענטש', אנושי ונחמד! תמיד כדאי להוסיף לבית הכנסת אנשים נחמדים ומאירי פנים, זהו הדבר הכי חשוב שצריך בקהילה [?]

אנחנו מחפשים כל הזמן הדסים נוספים. אם אתם מכירים איזשהו 'הדס' [?] אתם מוזמנים להביא אותו לבית הכנסת. תמיד יש מקום לעוד הדסים.